

ELŻBIETA DRUŻBACKA

**Na pysznego, który
o sobie wiele trzyma
i nad wszystkimi się
wynosi w
doskonałości**

ELŻBIETA DRUŻBACKA

WIERSZE ŚWIATOWE

Na pysznego, który o sobie wiele trzyma i nad wszystkich się wynosi w doskonałości

Raz gdy się w pychę Merkuryusz¹ wzbije,
Chcąc ludzkie zdania o sobie wybadać,
Wnet takowego sposobu zażyje,
Ażeby z siebie własną postać składać,
A inną przybrać, żebraka czy kupca,
I udać na czas² z wymownego, głupca.
Wchodzi w mieszkanie, pewnego skulptora³,
A ten usilnie pilnując rzemiosła,
Nie myśli, żeby zmyślona pokora
W dom jego Bogów sprowadziła posła;
Wycina nosy, oczy, usta, dłotem⁴
Bożkom, Boginiom i stawia w kąt potem.
Widzi *Merkury* misterne posągi
Marsa z Belloną w cudnej armaturze,
Jakie gotują do wojny zaciągi,
W jakiej bohater minie i posturze,
Z jaką *Bellona* przysługą dla męża
Trzyma potrzebne do boju oręża.
Widzi *Wenerę* z napięknniejszą twarzą,
Przy niej *Kupida*, małego pieszczocha;
Tu się gołębie całują, tu parzą,
Tu się co żywo, karesuje⁵, kocha,
I co być może człowiekowi miło,
Wszystko w tej sztuce wyrażone było.
Widzi *Jowisza*, jak na orła wsiada,
Widzi *Junonę*, jak z pawiem stoocznym
Igra, ten jak się do *Semeli* skrada,
Ta swe zabawy ma, przy dniu widocznym;
Argus płaczący, straż porzuca wreście⁶,
To stadło oczu potrzebuje dwieście.
Widzi statwę myśliwej Dyanny,

¹*Merkuryusz* (mit. rzym.) — Merkury, posłaniec bogów, opiekun kupców, podróżników i złodziei. [przypis edytorski]

²*na czas* — czasowo, tymczasem; nie na stałe. [przypis edytorski]

³*skulptor* — rzeźbiarz. [przypis edytorski]

⁴*dłoto* — dziś popr.: dłuto. [przypis edytorski]

⁵*karesować się* — pieścić się. [przypis edytorski]

⁶*wreście* (daw.) — dziś popr.: wreszcie. [przypis edytorski]

Jak kształtną ręką psy na smyczy trzyma;
 Łuk, kołczan, lance, niosą za nią panny,
 Wiatr jej sukienke⁷ nieznacznie poddyma:
 Tu już zwierzyna postrzelana leży,
 Żywa na rozkaz bogini w sieć bieży.
 Widzi *Apolla*, jak pożarem płonie
 Dla pięknej *Dafny*, co nim jawnie gardzi;
Narcyss sam siebie zakochawszy tonie,
Echo go ściga, ten ucieka bardzi⁸:
 Dwóch amatorów miłość mściwa tropi
 Jednego spali, drugiego utopi.
 Widzi *Prokrydę* z kochanym *Cefalem*,
 Jaki pożytek podejrzenie niesie
 Między małżeństwem, co się kończy zalem;
 Gdy żona męża szpieguje po lesie,
 Któż winien, że mąż w kniei zamiast zwierza
 Zabija żonę, co mu nie dowierza.
 Patrzy na kształtną pięknej *Ledy* postać,
 Jakim jej członki wyrobione tokiem,
 Chciałby niejeden dziś *Parysem* zostać,
 Byle tak żywej kędy dojrzał okiem;
 Ale że nie masz w nadziei otuchy,
 Przybrać się życzę w łabędziowe puchy.
 Kiedy do woli wzrok napasł *Merkury*
 W tak pięknych sztukach, widzi też swój własny
 Posąg: więc spyta, w jakiej cenie który,
 Spyta, za co ten w kącie zapchano ciasny,
 W jakim szacunku *Jowisz*, *Wenus*, *Juno*,
Jazon co z Kolchów uwiózł złote runo.
 Odpowie skulptor, że różność w naturze,
 Nie wszystko dała jednemu, co w skarbie
 Ma swoim; tak też, różność jest w marmurze,
 W białości, w żyłkach, w glansie⁹, w żywej farbie¹⁰.
 Kto się zna na tym, sam rozum dyktuje,
 Co marmur, praca, kształt w sztuce kosztuje.
 A żeś ciekawy, opowiem ci o tych,
 Co w jednym rządzie¹¹ na tej stoją stronie,
 Żadnej od kilku set czerwonych złotych
 Przedać¹² nie myślę, kto zajędzie po nie;
 Ci zaś co pod tą ścianą są zebrani
 W mniejszej są wadze, więc ich oddam tani¹³.
 Jeszcze nie dosyć dla *Merkuryusza*,
 Chce wiedzieć drogość swojego bałwana¹⁴.
 Z bliska przystąpi, ręką, nogą rusza,
 Rzecz: czemu ta sztuka zaniedbana?
 I co by za nią chciał rzemieślnik złota?
 Sądząc, że w cenie wielka zajdzie kwota.
 Opaczna¹⁵ słyszy odpowiedź w te tropy:

Pycha, Bóg

⁷sukienke — dziś popr.: sukienkę. [przypis edytorski]

⁸bardzi — dziś popr.: bardziej. [przypis edytorski]

⁹glans — połysk. [przypis edytorski]

¹⁰farba (daw.) — kolor, barwa. [przypis edytorski]

¹¹w rządzie — dziś popr.: w rzędzie. [przypis edytorski]

¹²przedać (daw.) — dziś: sprzedać. [przypis edytorski]

¹³tani — dziś popr.: taniej. [przypis edytorski]

¹⁴bałwan — tu: posąg przedstawiający bożka. [przypis edytorski]

¹⁵opaczny — tu: przeciwny, odwrotny. [przypis edytorski]

Że gdyby kupiec dziś przybył z trafunku¹⁶,
Za tego błazna nie chciałbym i kopy,
Lecz bym go przydał z chęcią w podarunku,
Byłem się pozbył spraw cudzych cenzora,
Kassy¹⁷ złodziejów, a Bożków¹⁸ faktora¹⁹.
Nie w smak to było *Merkuremu* słuchać
Bo mu inaczej obiecała pycha,
Że pod nos śmieie miał każdemu dmuchać,
Teraz go na łeb ambicya spycha,
Mówiąc mu w oczy: że ostatni zbrodzien²⁰
W tym charakterze szubienicy godzien.
Dopiero w myśli sam siebie poznaje,
Co to za defekt w nim dotąd panował;
Przeklina stan swój, ambicyi łaje,
Że tylko siebie nad wszystkich szacował:
Odtąd przyrzeka, że swój umysł hardy
Potępi, co go wprowadził do wzgardy.

---

¹⁶*trafunek* — przypadek. [przypis edytorski]

¹⁷*kassa* — dziś popr.: kasy. [przypis edytorski]

¹⁸*Bożków* — dziś popr. małą literą: bożków. [przypis edytorski]

¹⁹*faktor* — pośrednik. [przypis edytorski]

²⁰*zbrodzien* a. *zbrodzien* — dziś popr. forma: zbrodniarz. [przypis edytorski]

Ten utwór nie jest objęty majątkowym prawem autorskim i znajduje się w domenie publicznej, co oznacza że możesz go swobodnie wykorzystywać, publikować i rozpowszechniać. Jeśli utwór opatrzony jest dodatkowymi materiałami (przypisy, motywy literackie etc.), które podlegają prawu autorskiemu, to te dodatkowe materiały udostępnione są na licencji Creative Commons Uznanie Autorstwa – Na Tych Samych Warunkach 3.0 PL.

Źródło: <http://wolnelektury.pl/katalog/lektura/druzbacka-wiersze-swiatowe-na-pyszneho-ktory-o-sobie-wiele-trzyma>

Tekst opracowany na podstawie: Poezye Elżbiety Drużbackiej, Tomik I, Lipsk, u Breitkopf et Haertel, 1837 ([s.l. : s.n.])

Wydawca: Fundacja Nowoczesna Polska

Publikacja zrealizowana w ramach projektu Wolne Lektury (<http://wolnelektury.pl>). Reprodukacja cyfrowa wykonana przez Bibliotekę Narodową. Dofinansowano ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

Opracowanie redakcyjne i przypisy: Aleksandra Sekuła, Paulina Ołtusek.

Okładka na podstawie: Steve Jurvetson, CC BY 2.0

Wesprzyj Wolne Lektury!

Wolne Lektury to projekt fundacji Nowoczesna Polska – organizacji pożytku publicznego działającej na rzecz wolności korzystania z dóbr kultury.

Co roku do domeny publicznej przechodzi twórczość kolejnych autorów. Dzięki Twojemu wsparciu będziemy je mogli udostępnić wszystkim bezpłatnie.

Jak możesz pomóc?

Przekaż 1% podatku na rozwój Wolnych Lektur: Fundacja Nowoczesna Polska, KRS 0000070056.

Pomóż uwolnić konkretną książkę, wspierając zbiórkę na [stronie wolnelektury.pl](http://stronie.wolnelektury.pl).

Przekaż darowiznę na konto: [szczegóły na stronie Fundacji](#).